वर्गप्रदां देवीं साधकाभीष्टसिद्धिदाम्। एवं ध्यात्वा ब्रह्मरूपां तन्मन्त्रं दशधा जपेत्"। अस्य वाचकशब्दाः यथा "भः क्षिप्रा भ्रमरो भीमो विश्वमूर्त्तिर्निशाभवम्। हिरण्डो भूषणोमूर्त्त यज्ञस्तत्प्रकाशकः। नक्षत्रं भमणा दीप्तिर्व्योमभूमिः पयो नभः। नाभिमेदं महाबाहुर्विश्वमूर्त्तिर्विताण्डवः। प्राणात्मा तापिनी वज्रा विश्वरूपी च चन्द्रिका। भीमसेनः सुधासेनः सुखी मल्लापुरं हरः"। वर्णाभिधानम्। नाटकान्यासेऽस्य नाभौ न्यास्यता काव्यादावस्य प्रयोगे "सुखमयमरणक्लेशदुःखं पवर्गः" इ०टी० भक्तेः क्लेशः फलम्।

भ न० भाति भा—क्त। १नक्षत्रे अमरः। २ग्रहे शब्दरत्ना०। ३राशौ ज्यो०त०। ४शुक्राचार्ये पु० मेदि०। तेषां दीप्तिमत्त्वात् तथात्वम्। ५भूधरे एकाक्षरकोषः। ६भ्रान्तौ पु० शब्दरत्ना०। इ०र०भक्ते ७आदिगुरुके अन्त्यलघुद्वये वर्णद्वये। तस्य काव्यादौ प्रयोगे फलं यशः देवताचन्द्रः यथोक्तं इ०र० टीकायाम् "भगन्द्रो यश उज्ज्वलम्"। [पायौ छ० १०।१६३।

भंसस् पु० भवत् कटिदेशः पृषो०। उपसारात् तत्सम्बन्धिनि

भकार पु० भ+स्वरूपे कार। भस्वरूपे वर्णे।

भक्तच्छा स्त्री ६त०। नक्षत्रकक्षायाम्।

"भवेत् भकक्षा तिग्मांशोर्भ्रमणं यष्टिताडितम्। सर्वोपरिष्टाद्भ्रमति योजनैस्तैर्भूमण्डलम्" सू० सि०। "सूर्यस्य भ्रमणं कक्षापरिधिमानं योजनात्मकम्" "खखार्थैकसुरार्णवाः" ४३२ १२०० इति वक्ष्यमाणं यष्टाग्रगुणितं सत् नक्षत्राणां कक्षा नक्षत्राधिष्ठितगोलस्य मध्यदत्तं स्यात्। तैर्नक्षत्रकक्षाभितैर्योजनैर्भ्रमण्डलं नक्षत्राधिष्ठितगोलमध्यदत्तं सर्वोपरिष्टाच्चन्द्रादिसप्तग्रहेभ्य उपरि दूरं भ्रमति भूगोलादभितः परिभ्रमति"रङ्गना०।

भकूट न० ६त०। विवाहे दम्पत्योः गुणागुणसूचके राशिसमूहे तस्य गुणागुणत्वं च उपयमशब्दे १२५१ पृ०दर्शितम्। "खेटारित्वं नाशयेत् सत् भकूटम्"। "प्रोक्तं दुष्टभकूटके परिणयः"सङ्ग० तत्रैव दृश्या। [शब्दार्थकल्पतरुः।

भक्तिका स्त्री फड़िङ्गा+पृषो०। (फड़िङ्ग) ख्याते कीटभेदे

भक्त पुंन० भज—क्त। १अन्ने ओदने अमरः। २भक्तियुक्ते ३तदात्मके ततपरे ४विभक्ते कृतभागे च त्रि०"भक्तो हरः शुध्यति यद्गुणः स्यात्" लीला। अन्नपाकप्रकारस्तद्गुणश्च भावप्र० उक्तो यथा

"सुशीतांस्तण्डुलान् स्फीतांस्तोये दद्गुणे पचेत्। तद्भक्तं प्रस्तमस्तोष्णं विशदं सुखजीर्णतम्। भक्तं वह्निकरं पथ्यं तर्पणं रोचनं लघु। अधौतमस्तं शीतं गुर्वहृद्यं कफप्रदम्"।

भक्तियुक्तलक्षणादिकं तद्भेदश्च सङ्गाफले उक्तं यथा "सकलमनः कृष्णपदारविन्दयोर्निवेशितं तद्गुणरागि यैरिह" "ते भक्ताः इति लक्षणं स च नवधाश्रवणादिनवविधरसास्वादमूलकत्वेन नवविधत्वात्"। रसभेदे भक्तविशेषाः सङ्गाफले दर्शिताः यथा "तस्य तत् खेलनं दृष्ट्वा गोपाः प्रेमपरिप्लुताः। व्रीडिताः प्रेम्य चान्योऽन्यं जातहासा न निर्ययुः"भाग०१०।१२अ०तथाच हासे गोप्य सम्मोमहङ्कारे गोप्यादयस्तत्र दर्शिताः। विप्रलम्भमहङ्कारेऽपि गोप्य स्तत्र दर्शिताः। "अन्तर्गृहगताः काश्चिद्गोप्योऽलब्धविनिर्गमाः। इत्यादितद्भावनायुक्ता दध्युर्मीलितलोचनाः। दुःसहप्रेष्ठविरहतीव्रतापधुताशुभाः। ध्यानप्राप्ताच्युताश्लेषनिर्वृत्या क्षीणमङ्गलाः। तमेव परमात्मानं जारबुद्ध्याऽपि सङ्गताः। जहुर्गुणमयं देहं सद्यः प्रक्षीणबन्धनाः। अन्यानि रासपञ्चाध्यायीवाक्यानि तत्रोदाहृतानि दृश्यानि। करुणरसेऽर्जुनादयः। वाक्यानि तत्र दृश्यानि। रौद्ररसे हिरण्यकशिपुशिशुपालादयः। भयानकरसे कंसादयः। बीभत्सरसे मुरवाःपिङ्गलादयश्च। शान्तरसे नारदादयः। अद्भुतरसे श्रीदामब्रह्मादयः। वीररसे बलिप्रभृतयः। तत्र दानवीरे बलिः धर्मवीररसे कविप्रभृतयः। युद्धवीरे शिशुपालादयः। एतेषां मूलवाक्यानि तत्र दृश्यानि। अधिकं भक्तिशब्दे दृश्यम् "भक्तानां लक्षणं लक्ष्म्या! गूढं श्रुतिपुराणयोः। पुण्यस्वरूपं पापघ्नं सुखदं भक्तिसुक्तिदम्। सारभूतं गोपनीयं न वक्तव्यं खलेषु च। गुरुकृष्णाङ्घ्रिमन्त्रो यस्य कर्णे विशत्यलम्। वेदवेदाङ्गवेदान्तास्तं पवित्रं वदन्ति हि। पुरुषार्थां यतं पूर्वं पूर्तं तज्जन्ममातृतः। स्वर्गस्थं नरकस्थं वा मुक्तिमाप्नोति तत्क्षणात्। यैः केचिद् यत्र वा जन्म लब्धं येषु च जन्तुषु च। जीवन्मुक्तास्ते च पूता यान्ति काले हरेः पदम्। मद्भक्तियुक्तो मत्पूजानियुक्तो मद्गुणाश्रितः। मद्गुणश्रावणीयश्च सन्निविष्टश्च सन्ततम्। सगद्गदः सास्रुनेत्रः स्वात्मविस्मृत एव च। न वाञ्छति सुखं मुक्तिं सालोक्यादिचतुष्टयम्। ब्रह्मत्वममरत्वं वा तद्वाञ्छा मम सेवने। इन्द्रत्वञ्च मनुत्वञ्च देवत्वञ्च सुदुर्लभम्। स्वर्गराज्यादिभोगांश्च स्वप्ने च न हि वाञ्छति। ब्रह्माण्डानि विनश्यन्ति देवा ब्रह्मादयस्तथा।